

INNEHÅLL

Förord	7
Författarpresentationer	11
❖ KAPITEL 1	
Samtal med social distans	13
INGA-LILL GRAHN & CAMILLA LINDHOLM	
❖ KAPITEL 2	
Metaforer, cancer och coping	33
ANNA W GUSTAFSSON & CHARLOTTE HOMMERBERG	
❖ KAPITEL 3	
Nyorden <i>slidkrans</i> , <i>klittra</i> och <i>dyna</i> i det sexualpolitiska samtalet	61
KARIN MILLES	
❖ KAPITEL 4	
Föreställningar om den normala, gravida kroppen i mödrahälsovården	77
STINA ERICSSON & ASTRID SKOGLUND	
❖ KAPITEL 5	
Att bygga hälsokunskap från konsultationsrum till onlineforum	109
THERES BELLANDER, ANNA-MALIN KARLSSON, MATS LANDQVIST, ULLA MELANDER MARTTALA & ZOE NIKOLAIDOU	
❖ KAPITEL 6	
Kroppens auktoritet i friskvård	139
MARTINA HUHTAMÄKI	

Förord

I den här boken är kroppen i fokus, hur människor talar om den, upplever den och beskriver den – och hur digitala medier och tekniker spelar en roll i dessa tankegångar. Boken utgår från en konstruktivistisk språksyn där relationen mellan språket och verkligheten är dubbelriktad: språket återspeglar verkligheten, men har också potential att förändra den. De sex kapitlen lyfter med språkvetenskapliga metoder fram kroppens centrala plats i ett antal vardagliga situationer: videosamtal i coronapandemins fotspår, användning av metaforer i bloggar om cancersjukdom, sexualpolitiska debatter och nyord, flerspråkiga möten mellan gravida och barnmorskor, kunskapsbyggande bland föräldrar till hjärtsjuka barn och samtal under hälsocoachning och personlig träning. Gemensamt för kapitlen är att de undersöker hur språket blir ett verktyg för att förstå och hantera upplevelsen av sin egen och andras kroppar.

I takt med internets frammarsch har kunskap om hälsa och sjukdom blivit alltmer tillgänglig, och för den som är uppkopplad är informationen närmast oändlig. Vi lever i ett informationssamhälle där vardagen kännetecknas av att digitalt och icke-digitalt lever sida vid sida, utan att kunna separeras. Några konsekvenser av detta fördjupas i den här boken. För det första har gränserna mellan det offentliga och det privata förändrats och luckrats upp. Exempelvis är sjukdomar och graviditeter till sin natur privata, men diskuteras samtidigt offentligt, inte minst på nätet. För det andra har tillgängligheten till information om hälsa och sjukdom lett till ett ökat krav på individen att kunna tillgodogöra sig och bedöma informationen, och i förlängningen också att ta ansvar för sin kropp och sin hälsa. För det tredje är både fackkunskap och kunskap från en mängd andra källor tillgängliga, vilket

kan leda till oklarheter om vem som har rätt att bestämma i en relation mellan professionella företrädare och de individer de möter.

Vi tror att man kan läsa den här boken dels som yrkesutövare, dels som student inom språk och kommunikation eller inom vård och omsorg. Boken kan självklart också läsas av var och en som finner ämnet allmänt intressant. Texterna ger en inblick i hur språkliga perspektiv kan belysa vardagliga fenomen, såsom kroppens centrala plats i en tillvaro som idag i stor utsträckning är digital. Som yrkesutövare kan man få uppslag till hur man kan bemöta människor i utsatta och sårbara positioner, och som privatperson kan boken ge perspektiv på upplevelsen av hälsa och sjukdom hos en själv och hos närstående.

Här nedan ges en kort beskrivning av de sex kapitlen, som alla kan läsas fristående.

KAPITEL 1 handlar om hur tekniken påverkar interaktionen i videosamtal och är skrivet av Inga-Lill Grahn och Camilla Lindholm. Kapitlet lyfter fram hur samtalen riskerar att leda till social distans i bokstavig mening, genom den begränsade tillgången till kroppslig kommunikation. Författarna frågar sig hur mycket av den mänskliga samvaron som kan förflyttas till digitala medier utan att samspelet (och i förlängningen även användarna) blir lidande.

KAPITEL 2 handlar om metaforer som används i bloggar om obotlig cancer och är skrivet av Anna W Gustafsson och Charlotte Hommerberg. Författarna beskriver hur metaforerna kan ses som redskap för coping, det vill säga för att hantera den kris som sjukdomen innebär, och samtidigt hur metaforer kan bli till tankemönster som begränsar och skuldbelägger de sjuka.

KAPITEL 3 handlar om hur nya ord och uttryck för sexualpolitiska företeelser introduceras, diskuteras och etableras och är skrivet av Karin Milles. Författaren utgår från sambandet

mellan språkliga förändringar och förändringar i tankemönster. Kapitlet lyfter fram att språket kan användas i ett frigörande syfte, vilket illustreras av sexualpolitiska aktörers och mediers medvetna arbete som lett till att nyord etablerats.

KAPITEL 4 handlar om möten mellan arabisktalande gravida och svensktalande barnmorskor och är skrivet av Stina Ericsson och Astrid Skoglund. Syftet med studien är att med hjälp av en specialutvecklad app överbrygga språkliga hinder i ett känsligt möte, där också omedvetna föreställningar om normalitet kan försvåra kommunikationen. Författarna anlägger ett normkritiskt perspektiv och visar hur bilden av en ”normal” gravid kropp i den svenska mödrahälsovården ställs mot andra bilder av graviditet i mötet med andra kulturer.

KAPITEL 5 handlar om hur föräldrar som har eller väntar ett hjärtsjukt barn bygger kunskap om hälsa och sjukdom och är skrivet av Theres Bellander, Anna-Malin Karlsson, Mats Landqvist, Ulla Melander Marttala och Zoe Nikolaidou. Författarna visar hur föräldrarna skaffar sig kunskap växelvis via nätbaserade medier och via sjukvården. Det centrala begreppet hälsolitteracitet används för att beskriva hur föräldrarna lär sig hur livet med ett hjärtsjukt barn kan komma att te sig, genom att inhämta både medicinsk kunskap och kunskap från andra källor.

KAPITEL 6 handlar om auktoritet över den egna kroppen i hälsocoachande samtal och personlig träning och är skrivet av Martina Huhtamäki. Med auktoritet avses både vem som äger kunskapen och vem som har rätt att bestämma i relationen mellan experter och klienter. Kapitlet lyfter fram situationer där klienterna invänder mot experterna, genom att hänvisa till upplevelser av den egna kroppen. Därigenom möts expertkunskap och erfarenhetsbaserad kunskap och författaren visar hur deltagarna förhandlar om vems auktoritet som ska gälla, samtidigt som de upprätthåller den sociala relationen.